

[Formanden.]

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om hjemmesygepleje.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstans for invalideforsikringsretten).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i postloven.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger m. v.

Mødet hævet kl. 15⁴⁵.

13. møde.

Onsdag den 31. oktober kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler købmand Knud Nielsen, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under folketingsmand Kristen Ambys orlov fra den 5. november d. å. at regne.

I skrivelse af dags dato meddeler fuldmægtig Rudy Schrøder, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under folketingsmand Frode Jakobsens orlov fra den 2. november d. å. at regne.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. J. M. Pedersen, for at han som ordfører for forslagstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagstillerne (J. M. Pedersen): Jeg vil gerne have lov til for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ophævelse af lov om statens husholdningsråd*, lov nr. 87 af 31. marts 1953.

Da hele befolkningen kræver besparelser og det offentlige forbrug må sættes ned, så at der kan blive mulighed for skattelettelse, håber vi, at det vil være muligt at få det høje tings medlemmer med til at gennemføre dette lovforslag; det ville være i overensstemmelse med de fleste medlemmers udtalelser og næsten den samlede presses krav om besparelser.

Den første lov om statens husholdningsråd er af 30. april 1935; den blev dengang vedtaget med 92 stemmer mod 16, de konservative og retsforbundet. Loven skulle gælde i tre år og måtte ikke koste over 20 000 kr. om året. Inden de tre år var gået, viste det sig, at de 20 000 kr. ikke kunne strække til, og allerede den 23. november 1937 blev loven fornyet med den ene ændring, at loftet over de 20 000 kr. blev fjernet. Siden har vi så ladet snebolden rulle og vokse til et bjerg.

Udgifterne er steget stærkt fra år til år. 10 år efter starten var vi nået op på en udgift af ca. 118 000 kr. om året, og nu, 21 år efter, er vi oppe på mellem 700 000 og 800 000 kr. om året. Det går stærkt. Havde vi bibeholdt loftet over udgifterne fra de første to år, 20 000 kr., havde der højst været en udgift for skatteyderne på 420 000 kr. i løbet af disse 21 år, mens der nu er brugt ca. 4,5 mill. kr. Dertil kommer så den nye bygning, der nylig er taget i brug. Vi håber at få oplysning om, hvad den har kostet med inventar; så vil det nok vise sig, at vi er oppe på en udgift mellem 8 mill. kr. og 10 mill. kr. til dato. Det kan ikke blive ved at gå, nu må der siges stop.

Det viser sig også, at den 10. d. m. har indenrigsministeren måttet ansøge finansudvalget om en yderligere bevilling, idet personalet skal udvides med yderligere 7 personer. Dette og andre udgiftsstigninger ved flytningen til de nye store bygninger på Amager har bevirket, at der nu søges

[J. M. Pedersen.]

om yderligere 138 000 kr. Oplysningsafdelingen skal bruge endnu en konsulent, så der i denne afdeling bliver 1 leder, 1 civilingeniør og 7 konsulenter. Forsøgsafdelingen skal have 2 forsøgsassistenter og 1 laborant, så der i denne afdeling er ansat 3 civilingeniører, 7 forsøgsassistenter og konsulenter og 1 laborant. Kostafdelingen skal have 2 kontorister, så der her er ansat 4 kontorister, 2 kontorassistenter, 2 assistenter, 1 konsulent og 1 aspirant. Endelig skal ankenævnet have 1 konsulent til, så der i alt er ansat 2 konsulenter her.

Husholdningsrådets ledelse og personale har arbejdet energisk og søgt at bibringe befolkningen den opfattelse og sig selv den tro, at de er uundværlige, men det gik jo endda for rådets opfindelse, og jeg er ikke i tvivl om, at det også kan gå igen uden et statens husholdningsråd. Vil erhvervene oprette konsulentvirksomhed og have afholdt oplysningsmøder, så må de selv betale udgifterne. Det er ikke en statsopgave; skatteyderne må befries for disse udgifter.

Ifølge Dagens Nyheder af 22. oktober i år ligger der i en villa på Frederiksberg et verdensberømt laboratorium, ledet af hr. Albert Hansen og hr. Erik Helm, som er farmaceuter. Laboratoriet gavner ikke alene videnskaben og sundheden, men skaffer også store mængder valuta til landet. Inden for landet arbejdes der på at skaffe god mælk, godt vand, godt øl og gode levnedsmidler. Der er det bemærkelsesværdige, at laboratoriet har aldrig fået en øre fra staten, fra det offentlige. Det er et eksempel på, at et foretagende af denne art kan eksistere uden statsstøtte.

Al reklame i radioen er forbudt, og derfor må statens husholdningsråds adgang til radioen høre op, idet rådets radioudsendelser i høj grad er blevet reklameudsendelser. Det er efterhånden sådan, at de virksomheder, der fremstiller husholdningsartikler, ikke kan få dem solgt, medmindre de er godkendt af statens husholdningsråd. Det er sådan, at de repræsentanter, der rejser landet rundt for at sælge artikler inden for disse brancher, må høre husholdningsrådets udsendelser om morgenen for at vide, hvilke varer der kan sælges den dag. På den måde har husholdningsrådet formået at skaffe sig selv arbejde og gøre befolkningen afhængig

af rådet, idet det er nødvendigt, at de søger rådets godkendelse af deres varer for i det hele taget at kunne holde deres virksomheder i gang. Derfor er der fare for, at husholdningsrådet vil blive ved at brede sig i fremtiden, og derfor synes jeg, det er nødvendigt, at vi siger stop.

Jeg synes også, at husholdningsrådet i stedet for de banale udsendelser, det efterhånden kommer med, og som rent ud sagt er til grin ude i befolkningen, skulle oplyse noget om det økonomiske, som det har pligt til. Når jeg nu har holdt denne tale om, hvad husholdningsrådet koster, synes jeg, at husholdningsrådet skulle benytte radioen — ja, det skulle være overflødigt at sige det, men jeg føler det som en pligt — til at udsende den tale, jeg har holdt her, så lytterne kan få at vide, at de udsendelser, de får om morgenen, ikke er gratis, men at det er noget, de i allerhøjeste grad må betale for.

Når den højtærede indenrigsminister ifølge vort lovforslags § 2 bemyndiges til at træffe de fornødne foranstaltninger til udvikling af husholdningsrådet, er det for at kunne give personalet den lovlige opsigelsesfrist.

Når mit parti nu har rørt så kraftigt ved denne sag og krævet besparelser på dette område, betyder det ikke, at husholdningsrådet er det eneste, vi har kig på. Der er mange andre områder, f. eks. statens byggeforskningsinstitut, forhold inden for landbrugsministeriet, industrikonsulenter o. s. v., og det er meningen, at vi vil tage fat på meget af det.

Vi har en institution, der hedder belyningsvæsenet, og jeg synes, at det i høj grad er et indgreb på dets område, når statens husholdningsråd, som det har gjort, gør sig til overdommer over belyningsvæsenets godkendelse af forskellige elektriske artikler.

Jeg vil gerne med disse bemærkninger udtrykke ønsket om, at det lovforslag, jeg her har fremsat, må få en velvillig og saglig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Uden for dagsordenen giver jeg dernæst ordet til ordføreren for udvalget til valgsprøvelse, for at han kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (*Harald Nielsen*): Efter at folketinget har tilstået det ærede medlem hr. Kjældgaard sygeorlov fra den 29. oktober og de ærede medlemmer hr. Kristen Amby og hr. Frode Jakobsen orlov på grund af udsendelse i offentligt hverv som delegerede til FN fra henholdsvis den 5. og den 2. november, har udvalget til valgs prøvelse behandlet spørgsmålet om godkendelse af stedfortrædere for de nævnte medlemmer.

Udvalget har gennemgået det materiale, det har fået fra indenrigsministeriet, og har fra stedfortræderne, henholdsvis borgmester Rud. Rasmussen, købmand Knud Nielsen og fuldmægtig Rudy Schrøder, modtaget erklæringer om, at de er villige til at indtræde som midlertidige medlemmer af tinget.

For østre storkreds, hvor det ærede medlem hr. Frode Jakobsen er valgt, foreligger det særlige, at stedfortræderlisten allerede tidligere er blevet udtømt, og at det ved statsminister Hans Hedtofts død ledigblevne mandat gik over til søndre storkreds. Herefter er det vestre storkreds, der inden for området har de fleste urepræsenterede stemmer, og i denne kreds er fuldmægtig Rudy Schrøder første stedfortræder.

Udvalget indstiller enstemmigt, at borgmester Rud. Rasmussen, købmand Knud Nielsen og fuldmægtig Rudy Schrøder godkendes som midlertidige medlemmer af det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af borgmester Rud. Rasmussen som midlertidigt medlem af folketinget
vedtoges enstemmigt med 119 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af købmand Knud Nielsen som midlertidigt medlem af folketinget
vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af fuldmægtig Rudy Schrøder som midlertidigt medlem af folketinget
vedtoges enstemmigt med 124 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Heick* til undervisningsministeren:

„Finder ministeren ikke, at den adgang, der er givet dem, der har aftjent deres værnepligt, til at få en tillægsunderstøttelse til skoleophold inden 3 år efter hjemsendelsen fra militærtjenesten, bør administreres ens over hele landet?“

Heick: Jeg har tilladt mig at stille følgende spørgsmål til den højtærede undervisningsminister: finder ministeren ikke, at den adgang, der er givet dem, der har aftjent deres værnepligt, til at få en tillægsunderstøttelse til skoleophold inden 3 år efter hjemsendelsen fra militærtjenesten, bør administreres ens over hele landet?

Baggrunden for det spørgsmål, jeg således har stillet til den højtærede undervisningsminister, er, at der gennem flere år har været adgang til at meddele forhøjet elevunderstøttelse til ophold på højskoler og landbrugsskoler til unge mænd, der havde aftjent deres værnepligt. Der var imidlertid megen diskussion om retningslinjerne for ydelsen af denne tillægsunderstøttelse, og det var derfor betimeligt, at det folketingsudvalg, der blev nedsat til behandling af det forslag om ændringer i loven om folkehøjskoler og landbrugsskoler, som blev fremsat i folketingsåret 1954-55, tog spørgsmålet op. Der var i udvalget enighed om, at tillægsydelsen skulle ydes uden hensyn til forskelle i de pågældendes økonomiske situation, og at de hjemsendte værnepligtige kunne vente i indtil 3 år efter hjemsendelsen med at gøre brug af tilbuddet. Et enigt udvalg gav det med ministerens tilslutning følgende udtryk i betænkningen — Folketings-tidende 1954-55, tillæg B. sp. 489 — der blev afgivet den 30. marts 1955:

„Desuden henstiller udvalget, at tillægsunderstøttelsen til de i det foreslåede nye stk. 4 til lovens § 13 omtalte elever ydes med ensartede beløb til alle, som har aftjent deres værnepligt og påbegynder højskoleophold inden 3 år efter hjemsendelse fra militærtjenesten.“

I undervisningsministeriets bekendtgø-

[Heick.]

relse af 6. juli 1955, der skulle angive de administrative retningslinjer for dette forhold, hedder det — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Adgangen til forhøjet understøttelse har normalt til forudsætning, at skoleopholdet finder sted i naturlig tilslutning til tjenestens afslutning, men kan efter skolerådenes (Københavns magistrats) skøn ydes i indtil 3 år efter.“

I folketingsudvalgets betænkning var det den hjemsendte soldats skøn, man ville lægge til grund for en eventuel udsættelse af skoleopholdet, idet personlige forhold, herunder forhold i hjemmet, ofte umuliggør, at en ung mand kan tage på landbrugs-skole lige efter soldatertiden. Undervisningsministeriets bekendtgørelse kan imidlertid forstås sådan — og er blevet forstået sådan — at det ikke er den hjemsendte soldats skøn, der bliver det afgørende, men at det overlades til de enkelte skoleråd, om de vil bevilge denne understøttelse i første, andet eller tredje år efter hjemsendelsen.

I dag anvender man i nogle amter 2 års reglen og i andre 3 års reglen, og det har medført, at de unge mennesker føler sig ulige behandlet. Der er mange tilfælde, hvor unge mænd ved forespørgsel til et skoleråd har fået oplyst, at de kunne vente til det tredje år, og når de så i det tredje år er flyttet til et andet amt, kan det ske, at man her anvender 2 års reglen, og følgelig får de pågældende afslag på deres ansøgning om den ekstra understøttelse.

Jeg mener, at tilbuddet om tillægsunderstøttelsen er givet for at vise vor medhu med de unge mænd, som vi pålægger den krævende opgave at medvirke til vort lands forsvar. Jeg finder, at loven fuldt ud bør administreres i den ånd, hvori den er givet, og det er grundlaget for mit spørgsmål til den højtærede undervisningsminister.

Undervisningsministeren (Bomholt): Understøttelse til høj- og landbrugsskoleelever, der har aftjent mere end 12 måneders værnepligt, ydes efter ministeriets bekendtgørelse af 22. februar 1956 med en ekstra understøttelse på 50 pct. af det godkendte udgiftsbeløb for opholdet, således at der til alle ydes 50 pct. af udgiftsbeløbet, dog

at ingen i alt modtager mere end fuld dækning for dette.

Adgangen til den forhøjede understøttelse har imidlertid ifølge ministeriets bekendtgørelse af 6. juli 1955 normalt til forudsætning, at skoleopholdet finder sted i naturlig tilslutning til tjenestens afslutning, men kan efter skolerådenes skøn ydes i indtil 3 år efter hjemsendelsen. Grundlaget for denne bestemmelse var en indstilling fra Foreningen af Høj- og Landbrugsskoler, hvori man havde givet udtryk for den opfattelse, at adgangen til den forhøjede understøttelse burdes bevares inden for 3 år efter hjemsendelsen. Ministeriet nærede dog betænkkelighed ved i alle tilfælde at åbne adgangen for den forhøjede understøttelse i et så forholdsvis langt tidsrum som indtil 3 år efter hjemsendelsen, ikke mindst under hensyn til, at reglen om denne særlige understøttelse bl. a. var motiveret med ønsket om at lette de værnepligtiges overgang til det civile liv. I konsekvens heraf indføjede man bestemmelsen om skolerådenes skøn i hvert enkelt tilfælde, hvor opholdet ikke fandt sted i umiddelbar tilknytning til den værnepligtiges hjemsendelse. Den omstændighed, at afgørelsen er blevet overladt til de enkelte skoleråd, må imidlertid erkendes at have åbnet mulighed for en uensartet bedømmelse af ensartede tilfælde i forskellige dele af landet. Hertil kommer, at visse skoleråd har opstillet bestemte snævrere almene retningslinjer i stedet for at udøve deres skøn i det enkelte tilfælde alene inden for den af ministeriet angivne ramme. Herved bliver forskelsbehandlingen fra amt til amt yderligere understreget.

Jeg må give det ærede medlem hr. Heick ret i, at den praksis, der har udviklet sig, harmonerer dårligt med det i øvrigt på dette område siden 1938 til grund liggende princip, hvorefter understøttelserne bør uddeles efter for hele landet ensartede regler fastsat af ministeriet. Jeg har derfor i dag underskrevet en bekendtgørelse om ændring af reglerne for fordeling af statstilskud på folkehøjskoler og landbrugsskoler sålydende — jeg beder den høje formand om tilladelse til at citere —:

„De ved ministeriets bekendtgørelse af 6. juli 1955, jfr. bekendtgørelse af 22. februar 1956, givne regler om understøt-

[Undervisningsministeren.]

telse til værnepligtige ændres således, at adgangen til forhøjet understøttelse i alle tilfælde bevares i indtil 3 år efter hjemsendelsen.“

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Anders Andersen* til ministeren for handel, industri og søfart:

„Med hvilken begrundelse tilbageholder handelsministeren overskuddet i de forskellige krigsforsikringsforbund?“

Anders Andersen: Baggrunden for det spørgsmål, jeg har stillet til den højtærede handelsminister, er den, at den højtærede regering den 2. april 1954 fremsatte forslag til lov om fordeling af overskuddene i de forskellige krigsforsikringsforbund. Man nåede ikke dengang at tilendebringe arbejdet i det udvalg, der blev nedsat til behandling af de fremsatte lovforslag, og man måtte vel som en naturlig konsekvens heraf have forventet, at den højtærede handelsminister i sidste folketingssamling havde fremsat forslag til løsning af de foreliggende spørgsmål.

Det blev i udvalget oplyst, at krigsforsikringsforbundene nu havde afsluttet deres arbejde, og at der tilbage var blevet et ret betydeligt overskud. Man måtte derfor have fundet det naturligt, om ministeren havde følt det som sin opgave i sidste folketingsamling at få dette spørgsmål løst; det skete imidlertid ikke. Når det er staten, der har penge til gode, eller som skal forsøge at opkræve midler hos befolkningen, er man ikke så tilbageholdende, som man har været fra den højtærede ministers side i dette spørgsmål. Jeg tror, at der ude omkring er den opfattelse, at forsikringstagerne som følge af krigsforsikringsforbundenes opbygning har første ret til de tiloversblevne midler i disse forbund. Det er på denne baggrund, jeg har stillet det spørgsmål til den højtærede handelsminister, med hvilken

begrundelse ministeren har tilbageholdt disse overskud.

Jeg stiller allerede på nuværende tidspunkt af denne folketingssamling dette spørgsmål, fordi det derved vil være muligt for ministeren — hvis hun ønsker det — at fremsætte forslag så betids, at vi kan få disse spørgsmål løst i indeværende folketingsamling. Jeg håber på velvilligt svar fra den højtærede minister.

Ministeren for handel, industri og søfart (*Lis Groes*): De lovforslag, regeringen i 1954 i det høje ting fremsatte om anvendelse af krigsforsikringsforbundenes overskud, gik ud på, at pengene skulle anvendes til visse særlige formål, når krigsforsikringsforbundene havde aflagt endelige regnskaber. Sådanne endelige regnskaber er endnu ikke aflagt, og det er derfor ikke helt korrekt, når det ærede medlem hr. Anders Andersen i sin formulering af spørgsmålet anvender det udtryk, at handelsministeren tilbageholder overskuddet i de forskellige krigsforsikringsforbund, idet man heller ikke efter lovforslagene fra 1954 ville have kunnet disponere, før endelige regnskaber var aflagt.

Efter denne måske lidt formelle indledende betragtning skal jeg i øvrigt oplyse følgende. Spørgsmålet om anvendelse af krigsforsikringsforbundenes overskud blev i 1954 som nævnt forelagt det høje ting i 2 lovforslag, der var udarbejdet på grundlag af indstillinger fra krigsforsikringsforbundene. Disse lovforslag fandt imidlertid ikke fornøden tilslutning i det høje ting. Man gav under debatten bl. a. udtryk for betænkelighed ved under hensyn til landets økonomi at foretage en udpumpning af penge til den række formål, der var tænkt tilgodeset. Der rejstes også det spørgsmål, om det naturlige ikke ville være at inddrage overskuddet i statskassen, og jeg svarede dengang, at en sådan tanke ikke kunne forekomme mig usympatisk. Heller ikke denne fremgangsmåde kunne imidlertid samle tilslutning i det nedsatte udvalg. Under disse

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

omstændigheder fandt regeringen det naturligt at tage de faldne udtalelser til efterretning og stille spørgsmålet i bero, til forbundenes endelige regnskaber var aflagt.

Det ærede medlems spørgsmål giver mig anledning til at sige, at regeringen er villig til allerede nu at gøre spørgsmålet til genstand for orienterende forhandling under de former, der kan findes hensigtsmæssige, f. eks. ved forhandling med partiformændene. Ved en sådan drøftelse kan man bl. a. tage stilling til, om man vil vende tilbage til regeringsforslagene, eller om de økonomiske betæneligheder, der dengang fremførtes, stadig er til stede.

Jeg kan endelig tilføje, at dette svar også dækker den højtærede boligministers synspunkter.

Anders Andersen: Jeg takker den højtærede handelsminister for svaret. Jeg må erkende, at jeg ville have været mere tilfreds, hvis ministeren havde givet udtryk for sin villighed til at fremsætte lovforslag i det høje ting — jeg fik jo den opfattelse, at det kun var en orienterende drøftelse, ministeren ville gå med til.

Jeg vil gerne som et tillægsspørgsmål spørge den højtærede minister, om ministeren er villig til, i det omfang det er muligt, at medvirke til, at tilbagebetaling af pengene til forsikringstagerne finder sted — jeg synes, det har en vis interesse. For mig stiller det sig sådan, at det ikke i første række er et spørgsmål om de 16—17 mill. kr., men først og fremmest er et spørgsmål om ret og rimelighed over for den danske befolkning.

Ministeren for handel, industri og søfart

(*Lis Groes*): Jeg vil hertil for det første sige, at jeg i mit svar udtrykkelig gav til kende, at jeg var forhandlingsvillig. For det andet: hvad angår spørgsmålet om tilbagebetaling af midlerne, så ved det ærede medlem jo udmærket godt, at det spørgsmål blev nøje drøftet under udvalgsbehandlingen, og at man dengang ikke fandt mulighed for en sådan tilbagebetaling; derfor blev lovforslagene taget af bordet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Johs. Christiansen* til socialministeren:

„Vil ministeren medvirke til en rabatordning for invaliderentemodtagere ved kørsel på danske jernbaner?“

Johs. Christiansen: Det var åbenbart en god idé, man virkelig gjorde sidste vinter, da man lod ældre mennesker rejse for halv pris med DSB i trafiksvage perioder. Man gav disse medborgere adgang til rejser, som de af økonomiske grunde måske ellers slet ikke kunne have foretaget. Samtidig tyder erfaringerne på, at DSB havde glæde af ordningen set ud fra et forretningsmæssigt synspunkt. Ordningen, der kun gjaldt i 2 vinter måneder, er nu, så vidt mig bekendt, gennemført for en længere periode. I den anledning er det, jeg har spurgt den højtærede socialminister, om han ikke kunne tænke sig at medvirke til en sådan udvidelse af denne fortræffelige ordning, at den kommer til at omfatte også invaliderentemodtagerne.

Baggrunden for mit spørgsmål er i øvrigt den omstændighed, at invaliderne i årtier har delt kår og rettigheder netop med aldersrentemodtagerne inden for rammerne af en fælles lovgivning. Følelsen af at være samfundsmæssigt ligestillet med de gamle har derfor ganske naturligt fæstnet sig mere og mere hos invaliderne, og forstået herudfra måtte disse naturligvis føle det som en skuffelse, at ordningen med den billige kørsel, der automatisk inddrog aldersrentemodtagerne under sig, afskar de invalider, som ikke er fyldt 65 år. Så sent som for en måned siden rettede De samvirkende Invalideorganisationer en henvendelse herom til trafikministeren; men de fik det svar, at ordningen udelukkende var af forretningsmæssig art og ikke socialt motiveret. Rent formelt er der jo ikke noget at indvende imod dette svar, bortset fra at det kan forekomme lidt uforståeligt, hvorfor det ikke skulle være lige så forretningsmæssigt frugtbart at køre til nedsat pris for invalider som for dem, der er fyldt 65 år. Men under alle omstændigheder er stillingen jo den, at invaliderne i bevidstheden om, at de på alle andre områder er ligestillet med aldersrentemodtagerne, faktisk føler sig tilsidesat.

Det er det, jeg har ønsket at henlede den højtærede socialministers opmærksomhed på

[Johs. Christiansen.]

for derved at give ham en anledning til at tage sagen op gennem forhandling med sin trafikministerielle embedskollega. Sagen drejer sig om medborgere, hvem skæbnen jo har ramt meget hårdt. De har for mig at se krav på enhver rimelig imødekommenhed, der kan lyse op i deres tilværelse. Da dette i det foreliggende tilfælde desuden kan ske, uden at man derved går banernes forretningsmæssige hensyn for nær, er det mit håb, at de to ministre i fællesskab kan finde frem til en for alle parter tilfredsstillende ordning, og jeg forventer, at den højtærede socialminister vil gøre herfor, hvad han formår.

Socialministeren (Strøm): Det ærede medlem har stillet mig det spørgsmål, om jeg vil medvirke til en rabatordning for invaliderentemodtagere ved kørsel på danske jernbaner. Hertil kan jeg svare, at der for visse grupper af invaliderede allerede eksisterer en rabat- eller særordning, der gælder både for befordring med statsbanerne og med de private baner. Jeg tænker her på de blinde, for hvem der findes en særordning, der går helt tilbage til 1928, og på invalider, der under befordring må have sygevojn, rullestol, invalidecykel o. lign. med sig. Efter den nugældende ordning, der er nogle år gammel, kan en blind, der rejser alene, rejse for halv pris, og den blinde, der rejser med en seende ledsager, skal kun betale én billet for begge personer. Invaliderede, for hvem et invalidetransportmiddel er en nødvendighed, kan få deres sygevojn, rullestol o. lign. indskrevet gratis som rejsegods; af formaliteter kræves der blot et særligt legitimationskort, udstedt henholdsvis af Dansk Blindesamfund og af Landsforeningen af Vanføre, og det er ikke en betingelse for at få kortet, at de pågældende er medlemmer af disse organisationer.

Den ordning, jeg har redegjort for, betales af socialministeriet, og den væsentligste baggrund for ordningen er ønsket om, at personer, der på grund af invaliditet vil have særlige udgifter til befordring enten til en ledsager eller til rejsegods, skal stilles økonomisk på lige fod med andre mennesker ved kørsel på jernbanerne. Jeg skal gerne undersøge mulighederne for en udvidelse af denne ordning.

Til de bemærkninger, jeg her har fremsat, vil jeg gerne føje, at hvis det ærede medlem hr. Johs. Christiansen ved sit spørgsmål har tænkt på en ordning for invaliderne svarende til den ordning, der gælder for personer over 65 år — den såkaldte 65-billet, der jo ikke gælder for aldersrentemodtagere alene, sådan som det ærede medlem nu sagde — må jeg henvise til, at bestemmelsen derom er gennemført af ministeriet for offentlige arbejder, som det ærede medlem jo også gjorde opmærksom på. Men jeg skal gerne, som det ærede medlem ønsker det, tale med ministeren for offentlige arbejder derom og høre, om der er mulighed for at gennemføre en ordning som den, det ærede medlem hr. Johs. Christiansen efterlyser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kirkegaard* til landbrugsministeren:

„På tænker landbrugsministeren at fremsætte lovforslag til støtte for en fortsat forbedring af landbrugets staldhygiejne?“

Kirkegaard: Mit spørgsmål vil jeg gerne begrunde med den kendsgerning, at næsten alle er enige om, at en meget stor part, nok langt over halvdelen, af landbrugets staldbygninger slet ikke er i tidssvarende stand. De er gamle og upraktisk indrettet; ofte mangler de både ventilation og isole-ring, de er for fugtige og kolde, kort sagt for dårlige til en stor og billig produktion. Særlig sagkyndige anslår landbrugets byggebehov til meget store beløb; jeg tror, der har været nævnt milliardbeløb i den forbindelse.

Vi har sikkert ikke i tiden store muligheder for et så omfattende nybyggeri på landet, og selv om vi havde, ville der gå for lang tid, inden de sidste stalde bliver fornyet; der vil gå mange år med tomgang og spild af værdier. Det ville derfor være af meget stor betydning, om de forbedringer af bestående stalde, de foranstaltninger vedrørende staldhygiejne, som gennem nogle år er sket med støtte af Marshallmidlerne, kunne fortsætte. Der indgår vel nu op imod 20 mill. kr. årlig — jeg kender ikke det nøjagtige tal, men der indgår store beløb — i renter og afdrag på tidligere givne Mar-

[Kirkegaard.]

shallån. Med disse eller dertil svarende midler ville denne erhvervsmæssigt og samfundsmæssigt gavnlige virksomhed kunne fortsættes.

Mange gode erfaringer viser, at med et lån på 7 500 kr. kan der, når ejeren selv lægger nogle få tusinde kroner til, gennemføres en modernisering, ja, måske en mindre ombygning, af en ældre stald, så at denne næsten ikke er til at kende igen, og sådan, at den er velegnet til sit formål, så at bl. a. foderet kan udnyttes med op til 100 pct.

Det er ikke min mening her i dag at tale sort om landbrugets vilkår. Det ser jeg ikke i tiden nogen grund til, men jeg har gerne villet pege på et vigtigt problem, som ikke kan løses inden for de tilstedeværende kreditmuligheder. Jeg beder ikke om tilskud til landbruget, men jeg søger at give muligheder for et i hvert enkelt tilfælde beskedent beløb til et absolut produktivt formål. Derfor har jeg tilladt mig at spørge den højtærede landbrugsminister, om ministeren påtænker at fremsætte lovforslag til støtte for en fortsat forbedring af landbrugets staldhygiejne.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg vil gerne benytte den anledning, som det ærede medlems spørgsmål giver, til kort at redegøre for, hvorledes situationen er med hensyn til midler til udlån til staldhygiejneforanstaltninger.

Ved lov af 27. maj 1950 blev der stillet et beløb på 105 mill. kr. til rådighed af Marshallmidlerne fortrinsvis til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne m. v., opførelse eller udvidelse af frugtlagre, opførelse eller udvidelse af kartoffellagre og rationalisering af gartnerivirksomheder. Disse 105 mill. kr. blev af landbrugsministeriet fordelt med 70 mill. kr. til staldhygiejne og 35 mill. kr. til de øvrige formål. Da det viste sig, at disse 35 mill. kr. ikke ville blive opbrugt, blev det i januar måned 1954 efter forhandling med folketingets Marshalludvalg besluttet, at 15 mill. kr. af de 35 mill. kr. skulle anvendes til udlån til forbedring af staldbygninger, specielt til isolering og ventilering og til brandsikring af staldofter. Endvidere blev det i februar måned 1955 efter forhandling med folketingets Marshall-

udvalg besluttet at overføre yderligere ca. 4 mill. kr. af de 35 mill. kr. til samme formål. Endelig er der ved lov af 27. juni 1956 stillet et beløb på 2½ mill. kr. til rådighed til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne m. v., hvilket beløb er overført fra de midler, der ved lov nr. 210 af 7. juni 1952 er stillet til rådighed til udlån til mejerier, slagterier og lignende til landbruget knyttede erhvervsvirksomheder.

Der har således været i alt 91½ mill. kr. Marshallmidler til rådighed til staldhygiejneforanstaltninger, og der er af disse midler bevilget lån til 15 500 ansøgere. Til rådighed til udlån af disse midler er der nu kun godt 200 000 kr. tilbage, medens det under hensyn til det antal skemaer, der er rekvireret af grundforbedringsudvalgene, må formodes, at der til udvalgene er indgivet eller i nærmeste fremtid vil blive indgivet mindst 1 000 nye andragender.

Selv om man vel kan gå ud fra, at det ikke skulle være nødvendigt at imødekomme alle disse andragender, må man dog sikkert regne med, at en betydelig del af dem vedrører ansøgere, der ikke ved egne midler kan finansiere de nødvendige arbejder, og da jeg må være enig i, at denne udlånsvirksomhed er en særdeles nyttig, produktivitetsfremmende foranstaltning, skal jeg i besvarelse af det ærede medlems spørgsmål oplyse, at det er min hensigt at søge yderligere midler stillet til disposition, således at udlånsvirksomheden på dette område kan fortsætte i et efter forholdene rimeligt omfang.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ninn-Hansen* til finansministeren:

„Hvorned begrundes finansministeren, at man ønsker at lægge den 11. almindelige vurdering til ejendomsskyld til grund med hensyn til gaveafgiftsberegninger ved handel med fast ejendom, der har fundet sted før den 1. september 1956?“

Ninn-Hansen: Efter en årelang praksis har man anerkendt, at handel med faste ejendomme kunne finde sted til ejendomsskyldvurderingen, uden at dette kunne give anledning til krav om gaveafgift over for

[Ninn-Hansen.]

køberen. Denne praksis har haft stor betydning, især for handelen med landejendomme mellem nærbeslægtede. I de tilfælde, hvor en fader sælger gården til sin søn, er det ikke i første række de forretningsmæssige hensyn, der er afgørende, men det afgørende er at finde frem til en pris, der giver en fornuftig ordning af hele generationsskiftet. Jeg er derfor overbevist om, at den hidtidige praksis, hvorefter ejendomsskyldvurderingen kan lægges til grund ved salget, har medvirket til en lettelse af generationsskiftet, særlig inden for landbruget.

Jeg har imidlertid forstået, at denne efter min mening gode praksis er blevet ændret af den højtærede finansminister, idet man ønsker at lægge den kommende ejendomsskyldvurdering til grund for handler, der er sket i helåret 1956. I en række tilfælde, hvor ejendomme i god tro er blevet handlet til ejendomsskyldvurderingssommen, har amtstuen meddelt de pågældende, at de senere skulle indsende gaveanmeldelse, og i tilfælde, hvor ejendommen er blevet solgt under den sidste vurderingspris, er det blevet oplyst, at skattedepartementet under hensyn til, at der skal foretages ny vurdering, ikke ønsker, at der foretages forlods-beregning. Det vil altså sige, at køberne af disse ejendomme kan forvente en ekstraregning fra det offentlige, som de med grund ikke havde ventet at få, da de havde holdt sig til den hidtidige praksis. De pågældende, der vil få denne regning, kan ikke selv forstå det, og jeg synes egentlig ikke, der er noget at sige til det.

Skattedepartementets stilling betyder faktisk, at man giver den kommende ejendomsskyldvurdering tilbagevirkende kraft i visse tilfælde. Det synes jeg ikke er rimeligt, og man har vel heller ikke gjort det på andre områder. Første hovedrevisorat har i hvert fald haft en anden opfattelse ved arveanmeldelse. Det fremgår af en skrivelse af 20. oktober 1956 til skifteretten. Jeg vil gerne anmode den højtærede formand om tilladelse til et kort citat fra den. Det lyder således:

„Den nye vurdering, der har gyldighed fra 1. september 1956, vil først kunne forventes tilendebragt ved årets slutning og i visse tilfælde endnu senere, og da

ejendomsskyldvurderingen, jfr. arveafgiftslovens § 18, når ikke andet er oplyst, danner grundlaget for værdiansættelsen til arveafgiftsberegning, vil der eventuelt kunne blive tale om indgivelse af supplerende arveanmeldelser i boer, i hvilke arveanmeldelse indgives til skifteretten den 1. september 1956 eller senere, og som ejer fast ejendom her i landet.“

Hovedrevisoratets skrivelse fastslår således, at den nye vurderings værdiansættelse først skal anvendes ved arveafgiftsberegninger efter den 1. september 1956. Jeg vil derfor gerne opfordre den højtærede finansminister til at lade hovedrevisoratets standpunkt gælde også for ejendomsandler således, at den hidtidige ejendomsskyldvurdering lægges til grund for handler, der er sket før 1. september i år.

Finansministeren (Kampmann): Reglerne om, hvorledes gaveafgiftspligtige gaver bestående af fast ejendom skal værdiansættes ved afgiftsberegningen, findes i arve- og gaveafgiftsloven af 10. april 1922 §§ 17 og 18. I § 17, stk. 3, er det bestemt, at det er værdien på gavetidspunktet, der skal lægges til grund. Lovens § 18, stk. 2, nr. 1, som ifølge § 48, stk. 2, også gælder ved gaveafgiftsberegning, foreskriver, at faste ejendomme skal ansættes til deres salgsværdi, dog mindst til det beløb, hvortil de sidst er vurderet til ejendomsskyld. Den tilsvarende bestemmelse i arveafgiftsloven af 1908 foreskrev, at vurderingssommen til ejendomsskyld principielt skulle lægges til grund. Når man i 1922 ændrede denne bestemmelse, var motiveringen ifølge bemærkningerne til forslaget til 1922-loven følgende:

Vurdering til ejendomsskyld finder normalt kun sted hvert femte år. I tilfælde af betydelige prisforandringer i tiden mellem vurderingerne vil vurderingssommen til ejendomsskyld i slutningen af vurderingsperioden derfor ikke længere være udtryk for ejendommens og dermed gavens virkelige værdi. Det samme gælder, såfremt ejendommen i vurderingsperioden undergives forbedringer eller lignende, som ikke bevirker omvurdering.

Som følge af den i 1922 vedtagne formulering af § 18 bør amtstuerne altid ved gaveafgiftsberegningen påse, at der ved gaver

[Finansministeren.]

bestående af fast ejendom svares afgift af salgsværdien, således at vurderingssummen til ejendomsskyld kun lægges til grund, når det tør antages, at værdien i handel og vandel ikke er større. Der er derfor grund til særlig agtpågivenhed i slutningen af en vurderingsperiode.

Da afgiftspligten af gaver ydet i året 1956 ifølge lovens § 45 først indtræder ved årets udløb, og da den nye vurdering pr. 1. september 1956 jo vil være af væsentlig, i de fleste tilfælde endda afgørende, vejledende betydning ved ansættelsen af salgsværdien af ejendomme, som bortskænkes i dette år, har man fundet det naturligt at udskyde afgiftsberegningen af disse gaver, indtil resultatet af den nye vurdering forelå.

Som følge heraf har skattedepartementet den 29. december 1955 instrueret amtstuerne om ikke i året 1956 at foretage forlods beregning af gaveafgift vedrørende gaver omfattende fast ejendom, idet afgiftsberegningen i almindelighed bør stilles i bero til februar 1957, på hvilket tidspunkt resultatet af vurderingen antagelig i alt væsentligt vil foreligge.

Det er derfor ikke helt korrekt, når det ærede medlem hr. Ninn-Hansen benytter den vending, at den 11. almindelige vurdering lægges til grund ved gaveafgiftsberegningen; det er rigtigere at sige, at denne vurdering benyttes som vejledende udgangspunkt ved ansættelsen af salgsværdien af faste ejendomme, som er bortskænket i tiden fra 1. januar til 1. september 1956.

Jeg vil så til slut gerne tilføje, at den fremgangsmåde, som jeg her har omtalt, ikke er udtryk for noget nyt, jeg har indført, idet der i sin tid blev givet amtstuerne en ganske tilsvarende instruks ved 10. almindelige vurdering til ejendomsskyld.

Ninn-Hansen: Jeg vil gerne takke den højtærede finansminister for svaret. Det fremgik jo også af den højtærede finansministers redegørelse, at reglerne for gave og arv er fælles, og begge står i loven af 1922. Derfor undrer det mig, at man går ind for én regel med hensyn til arvetilfælde og en anden med hensyn til gavetilfælde.

Jeg forstod på den højtærede finansmi-

nister, at man ikke på nuværende tidspunkt har taget noget generelt standpunkt til, hvorledes man vil forholde sig med hensyn til det, jeg før kaldte ekstraregninger, og derfor vil jeg gerne udtrykke håbet om, at man vil være tilbageholdende fra det offentliges side.

Jeg vil være meget interesseret i at høre den højtærede finansminister udtale sig om, hvordan man har forholdt sig ved tidligere lejligheder, og om der er tale om en helt gennemført generel ændring af den hidtidige praksis. Jeg vil ikke forlange, at den højtærede minister skal komme ind på det her; hvis den højtærede minister kan give et tilsagn om, at der kan blive lejlighed til at tage spørgsmålet op i det udvalg, der senere vil blive nedsat om ejendomsskyldværdispørgsmålene, vil jeg være tilfreds hermed.

Finansministeren (Kampmann): Jeg kan naturligvis ikke have noget imod, at vi drøfter dette spørgsmål i et sådant udvalg.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

Valgt blev: *Bladt, Ditlevsen, Horn, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Chr. Rasmussen, Chr. Thomsen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Heick, Peter Larsen, Sønderup, Fibiger, Clausen (Olufskjær), Tesdorpf og Kirkegaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om hjemmesygepleje.

Valgt blev: *Mørk, Nina Andersen, Bladt, Th. Carlsen, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Evald Kristensen, Sofie Pedersen, Ellen Poulsen, Alfred Bagh, Thisted Knudsen, Krogh, Sønderup, Hanne Budtz, Clausen (Olufskjær), Marie Antoinette von Lowzow og Ingeborg Refslund Thomsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstans for invalideforsikringsretten).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 231, fremsættelsen i tidenden sp. 478).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holger Larsen: Lovforslaget om en appelinstans for invalideforsikringsretten er kendt af tinget, idet det har været fremsat de to foregående folketingsår. Det er behandlet i udvalg, hvor der er rejst mange problemer. Jeg skal ikke ved denne lejlighed gå ind i nogen stor diskussion, men anbefale lovforslaget til velvillig behandling i et udvalg, som jeg senere skal foreslå nedsat.

N. Chr. Christensen: Da venstres ordfører, det ærede medlem hr. Krogh, på grund af sygdom er forhindret i at være til stede ved dette lovforslags behandling, skal jeg ganske kort henvise til de udtalelser, som det ærede medlem hr. Krogh fremsatte på venstres vegne ved sagens behandling den 16. november 1955 (Folketingstidende 1955-56, sp. 1033).

Jeg må måske lige understrege, at i disse udtalelser fremkom en anmodning om, at det blev undersøgt, hvorvidt invalideforsikringsretten kunne decentraliseres. Vi har i udvalget, som behandlede denne sag i sidste folketingsår, fået en beretning fra et embedsmandsudvalg, hvoraf det bl. a. fremgår, at der af dette embedsmandsudvalg er stillet forslag om henlæggelse af en række afgørelser af de i folkeforsikringslovens § 60 omhandlede foranstaltninger til de sociale udvalg eller til forskellige behandlingsinstitutioner. Det er muligt, at man kan komme denne vej frem.

Vi har tidligere fra venstres side udtalt vor betænkelighed ved den overbygning, appelretten vil være, men vi håber, at vi i udvalget, også ved at behandle den indstilling, som nu foreligger, kan komme til et fornuftigt resultat.

Hanne Budtz: Ved lovforslagets fremsættelse anden gang sidste år nærrede mit parti betænkelighed ved selve indførelsen af en

appelinstans for invalideforsikringsretten, fordi vi mente dels, at det ville blive en for tungt arbejdende instans, og dels, at det ville være en for stor permanent udgift for staten at inklude sig på. Vi er af samme opfattelse i år. Vi nærer i høj grad skepsis over for selve indretningen af en appelinstans som et tungt virkende apparat. Men vi vil gerne i udvalget være med til at se på, om arbejdet i invalideforsikringsretten, som der har været talt om, kan forenkles og decentraliseres, og det er det grundlag, hvorpå vi går med til en udvalgsbehandling.

Johs. Christiansen: Som det allerede er nævnt, fandt der i forrige samling en ret udførlig behandling sted af et forslag svarende til det, der foreligger her. Det er rigtigt, at der under denne behandling opstod også den tanke, at man kunne se noget på invalideforsikringsrettens arbejdsform, organisation m. v. Nu er forholdet det, som man muligvis vil erindre, at jeg for år tilbage har udtalt ønske om, at der måtte blive nedsat en kommission til overvejelse specielt af de invalideredes forhold og problemer. Skiftende socialministre har udtalt megen sympati for en sådan tanke, men som man ved, har det hidtil ikke kunnet lade sig gøre at komme videre med det.

Når man nu fra konservativ side — og jeg forstod til dels også fra venstres — ønsker, at man under den udvalgsbehandling, der nu skal finde sted, i hovedsagen skal se på de forhold, hvorunder invalideforsikringsretten arbejder, vil jeg gerne for mit vedkommende heroverfor sige, at efter den bebudelse, der foreligger fra regeringens side om, at man nu vil gå til nedsættelse af en kommission til undersøgelse af invalidernes kår, forekommer det mig, at spørgsmålet om invalideforsikringsrettens arbejds måde og hele organisation med rette vil kunne komme for det forum, som en sådan kommission udgør. På den anden side er det mit partis opfattelse, at hvis man skal vente også med hensyn til appelinstansen, indtil denne kommission har gjort sit arbejde færdigt, kan vi komme til at vente for længe.

Jeg tager næppe meget fejl, når jeg siger, at de afgørelser, der træffes i invalideforsikringsretten, vist snart er de eneste inden for dansk administrations område, som ikke